

Faciliteitenonderzoek

Het team Gedrags- en Ontwikkelingsstoornissen onderzocht onderwijs- en examenfaciliteiten voor studenten met ADHD in het secundair en hoger onderwijs. Enerzijds werd een inventarisatie van de faciliteiten opgemaakt, anderzijds werd ook de ervaren effectiviteit nagegaan.

Inleiding

ADHD treft de persoon op vele levensdomeinen en de langetermijn consequenties kunnen potentieel ernstig zijn (Adler et al., 2007). Doordat leerlingen met ADHD een hoger risico lopen op schools en academisch disfunctioneren is het van belang om na te gaan hoe deze leerlingen optimaal ondersteund kunnen worden zodat ze hun potentieel benutten (Busch et al., 2002). Op het niveau van de onderwijsinstellingen worden redelijke aanpassingen doorgevoerd die "de beperkende invloed van de omgeving op de participatie van een persoon met een handicap neutraliseert" (Art. 19 van het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, 2008).

In het lager onderwijs is het ondersteuningsaanbod relatief duidelijk gekend en geformaliseerd. In het secundair en hoger onderwijs lijkt het aanbod meer gebonden aan eigen initiatief van de verschillende onderwijsinstellingen.

Code onderzocht de onderwijs- en examenfaciliteiten voor studenten met ADHD in het secundair en hoger onderwijs. Volgende onderzoeksvragen werden gesteld:

- In welke mate worden deze faciliteiten aangeboden (in vergelijking met faciliteiten voor leerstoornissen)
- Waar hebben de studentenbegeleiders nood aan (bv. meer vorming door professionals, duidelijkere richtlijnen van de overheid).
- Hoe vertalen de faciliteiten zich bij individuele studenten en wat is de ervaren effectiviteit.

Onderzoekresultaten

Deze onderzoeksvragen werden beantwoord door een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Het kwantitatieve luik bestond uit een online vragenlijst i.v.m. onderwijs- en examenfaciliteiten in geval van ADHD afgenomen bij 91 onderwijsvoorzieningen.

Het kwalitatieve luik omvatte semi-gestructureerde interviews bij 21 studenten met ADHD en hun studentenbegeleiders uit secundair en hoger onderwijs.

Kwantitatief luik

75,5% van de secundaire scholen (100% voor leerstoornissen) en 90,2% van de hogescholen en universiteiten (100% voor leerstoornissen) rapporteert faciliteiten toe te kennen voor studenten met ADHD.

Top 3 van meest toegekende onderwijsfaciliteiten(voor ADHD):

1. Informeren van leerkrachten/docenten 66%
2. Toepassen van gedragsmodificatietechnieken (bv. hanteren van een volgkaart) 41%
3. Ondersteunen van zelfmanagement bij de student (bv. planningsvaardigheden) 40 %

Top 3 van meest toegekende examenfaciliteiten:

1. Studenten krijgen extra tijd 73%
2. Mogelijkheid mondelinge toelichting 40%
3. Pauzes tijdens examens 13%

Top 3 van noden:

1. Meer informatie rond het coachen van studenten 71%
2. Een kader vanuit de overheid omtrent faciliteiten 50%
3. Ondersteuning door externe professionals 37%

Kwalitatief luik

- Zeer grote verschillen tussen secundaire scholen, hogescholen en universiteiten onderling
- Geen standaardoplossing die werkzaam is voor elke student waardoor op maat werken een noodzaak is
- Studenten met ADHD willen vaak geen faciliteiten omwille van stigma ("profiteurs")
- Kennis over ADHD in het secundair en hoger onderwijs is vaak beperkt bij onderwijzend personeel
- Meer en betere kennis over leerstoornissen, meer duidelijkheid over werkzame compenserende maatregelen bij bv. dyslexie
- Geen kader van overheidswege aanwezig waardoor het doorvoeren van compenserende maatregelen afhankelijk is van de goodwill van de school en de individuele leerkracht/docent
- Begeleiders vrezen de draagkracht van leerkrachten te overstijgen
- Communicatie tussen studenten, begeleiders en leerkrachten is onontbeerlijk voor een goede implementatie van de faciliteiten

Conclusie

De aanwezigheid van ADHD heeft een **grote impact op (verder)studeren** en vraagt van de student extra inspanningen, motivatie en creativiteit. Het toekennen van onderwijs- en examenfaciliteiten is potentieel succesvol. Echter, er bestaan geen faciliteiten die voor **elke student** met ADHD effectief zijn. Faciliteiten zouden **op maat** moeten toegekend worden. Dit is afhankelijk van de **sterkte-zwakke analyse** bij de student in kwestie.

Goede **diagnostiek** zou oog moeten hebben voor de specifieke sterktes en zwaktes van een individu en **adviezen** hieraan koppelen. Aan de hand van het hieraan gekoppeld gemotiveerd verslag kunnen student en studentenbegeleider **individuele faciliteiten** toekennen.

In de meeste onderwijsinstellingen zijn compenserende maatregelen aanwezig, maar deze zijn **sterk afhankelijk** van de **vraag** van de individuele leerling/student enerzijds en de **goodwill** van de school en de individuele leerkracht/docent anderzijds. De vraag van de individuele student wordt mee bepaald door de **angst voor het sociale stigma**. De goodwill van de school is afhankelijk van de **draagkracht**. In dit opzicht is een **kader vanuit de overheid** nodig dat kan zorgen voor duidelijkheid rond de faciliteiten en middelen genereert om deze in de praktijk toe te passen.

In tegenstelling **tot leerstoornissen** is ADHD bij adolescenten en (jong)volwassenen **minder gekend**. Dit leidt er enerzijds toe dat het **begrip** voor de nood aan faciliteiten **kleiner** is. Anderzijds gaan de studenten (omwille van de vrees voor het stigma) **minder snel een hulpvraag** uiten. **Psycho-educatie**, zowel voor de studenten als voor begeleiders kan ertoe leiden dat een **open communicatie** meer verwezenlijkt wordt.

Voor meer informatie in verband met het faciliteitenonderzoek kan u contact opnemen met Lotte Van Dyck. Lotte.vandyck@lessius.eu of 03/241 08 09.